

Pääkirjoitus

Tutkimuksen avoimuus

Avoimuus on yksi tieteellisen tutkimuksen perustavaa laatua oleva periaate. Tätä periaatetta edistetään opetus- ja kulttuuriministeriön Avoin tiede ja tutkimus -hankkeessa (ATT), jossa keskeisenä tavoitteena on *”tutkimusetiikan ja juridisen toimintaympäristön asettamissa rajoissa tutkimustulosten, tutkimusdatan ja tutkimuksessa käytettyjen menetelmien julkaiseminen siten, että ne ovat kaikkien halukkaiden tarkasteltavissa ja käytettävissä”*. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2016a.) Avoin tieteiden ja tutkimuksen edistäminen edellyttää tutkijayhteisön osallistumisen lisäksi tutkimusympäristöjen, tutkijapalveluiden ja tutkimusinfrastruktuurien kehittämistä ja yhteistyötä sekä koordinaatiota.

Visiona vuoteen 2017 on *”tutkimuksen avoimuudella yllättäviä löytöjä ja luovaa oivaltamista”*, mikä tarkoittaa tutkimustulosten liikkumista sujuvasti yhteiskunnassa tutkimusryhmien ja tutkimusalojen välillä, innovaatiotoimintaan ja päättäjille sekä kansalaisille. Tavoitteena on, että Suomi nousee johtavaksi maaksi tieteen ja tutkimuksen avoimuudessa. Avoin tieteiden ja tutkimuksen tiekartta toteutetaan neljällä osatavoitteella: 1) tieteen ja tutkimuksen perusolemuksen vahvistaminen, jolloin avoimuus ja toistettavuus kasvattavat tieteen ja tutkimuksen luotettavuutta ja laatua, 2) avoimuuteen liittyvän osaamisen vahvistaminen, jolloin suomalaisessa tutkimusjärjestelmässä toimijat osaavat hyödyntää avoimuuden mahdollisuudet niin, että kilpailukyky kasvaa, 3) tutkimusprosessin kestävä perustan vahvistaminen niin, että hyvien ja selkeiden perusrakenteiden ja palvelujen avulla saadaan hyödynnettyä oikea-aikaisesti avaamisen mahdollisuudet ja huolehdittua kestävästi tutkimuksen perustasta ja 4) tutkimuksen yhteiskunnallisen vaikuttavuuden kasvattaminen niin, että avoin tiede ja tutkimus luo uusia mahdollisuuksia tutkijoille, päätöksentekijöille, elinkeinoelämälle, julkisyhteisöille ja kansalaisille. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2014, s. 13–14).

Avoin tiede- ja tutkimus -hankkeessa toteutettiin vuonna 2015 selvitys arvioiden suomalaisen korkeakoulujen avointa toimintakulttuuria. Avoin toimintakulttuurin korkeinta kypsyystasoa ei ollut saavuttanut vielä yksikään korkeakoulu, mutta sitä seuraavilla kahdella kypsyystasolla oli useita korkeakouluja. Vastaava selvitys toteutetaan vuosittain ATT-hankkeen ajan vuoteen 2017 (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2016b.). Mielienkiintoista on seurata, miten tieteen avoimuus etenee korkeakouluissamme lähivuosina ja miten tiekartan sisältämät tavoitteet toteutuvat. Hoitotieteen tutkijoina olemme osaltamme vaikuttamassa tavoitteiden toteutumiseen esimerkiksi valitessamme julkaisukanavia ja perehtyessämme avoimen tutkimuksen käytäntöihin ja kehittäessämme osaamistamme siinä. Tiedelehkien, myös Hoitotiede-lehden, on pohdittava, miten tutkimuksen avoimuus konkretisoituu lehdessä ja mitä se tarkoittaa suhteessa artikkeleiden kirjoittajiin, artikkeleiden arvioijiin, lehden tilaajiin ja siihen miten toimittajien käytännöt uusiutuvat.

Vuoden 2016 toinen Hoitotiede-lehti sisältää kuusi tutkimusartikkelia, joissa kahdessa käsitellään potilaiden tukemista ja ohjaamista. Ensimmäisessä artikkelissa tarkastellaan hoitajien suhtautumista potilaan perheeseen sairaalassa, joka osoittautui pääsääntöisesti myönteiseksi. Kuitenkin osalle hoitajista perheen läsnäolo potilaan luona oli heidän mielestään stressaavaa. Tutkimuksessa myös arvioitiin mittaria, jota on mahdollista käyttää kehitettäessä perhehoitotyötä. Toisessa artikkelissa tutkimukseen osallistujat olivat keskoslasten äitejä, joilta kysyttiin heidän kokemuksiaan ohjauksesta ja tuesta rintamaidon lypsämiseen. Tulosten mukaan ohjaus ja tuki vaihtelivat. Äidit kokivat välittämistä ohjauksen ja tuen kautta, mutta toisaalta ohjauksen ja tuen koettiin olevan puutteellista, ja mahdollisuudet vaikuttaa tuen saantiin olivat rajalliset. Tulokset osoittavat koulutustarpeita niin hoitotyön perus- kuin täydennys-

koulutukseen. Kolmannessa artikkelissa kuvataan tutkimusta bio-analyttikko-opiskelijoiden käsityksistä kulttuurisesta kompetenssista ja sen oppimisesta. Opiskelijat olivat oppineet kulttuurista kompetenssia muun muassa eri opintojaksoilla ja ohjatussa harjoittelussa, mutta kulttuurisen tiedon tarjonta oli vähäistä. Maamme monikulttuuristuu entistä nopeammin ja siksi on tärkeää, että koulutusorganisaatioistamme valmistuu kulttuurisen kompetenssin omaavia ammattilaisia. Tutkimuksessa, jossa selvitettiin opiskelija-ohjaajien käsityksiä haasteellisista opiskelijaohjaustilanteista, ilmeni niiden muodostuvan opiskelijan heikosta orientaatiosta, puutteellisista oppimisvalmiuksista, heikosta motivaatiosta ja epäammattillisesta toiminnasta. Terveysalan opettajat ovat keskeisessä asemassa uuden sukupolven kouluttajina vaativiin terveysalan tehtäviin ja siksi opettajien oman osaamisen päivittäminen on välttämätöntä. Tätä selvitettiin tutkimuksessa, jossa kuvataan ammattikorkeakouluissa työskentelevien terveysalan opettajien täydennyskoulutusta ja täydennyskoulutustarpeita. Tutkimukseen osallistuneet opettajat osallistuivat vuosittain täydennyskoulutukseen ja koulutustarpeet liittyivät suurelta osin kehittämis- ja substanssiosaamiseen. Kuudennessa artikkelissa kuvataan Sairaanhoidtajien koulutussäätiön vaiheita 1990-luvulta tähän päivään.

Tuloksista ilmenee, että Sairaanhoidtajien koulutussäätiö toimii nykyisin maamme keskeisenä hoitotieteellisen tutkimuksen tukijana. Tästä osoituksena on tässä numerossa oleva ilmoitus Sairaanhoidtajien koulutussäätiön apurahoista. Lisäksi lehdessä on asioita Hoitotieteiden tutkimusseuran HTTS r.y.:n toimintaan liittyen: sähköpostijakelulistasta, seuran jäsenkirje sekä ilmoitukset Hoitotieteen edistäjä tunnustuspalkinnosta sekä HTTS r.y.:n apurahoista.

Aurinkoista kesää Kuopion kampukselta ja King's Collegen kampukselta Lontoosta toivottaen

Hannele Turunen
Päätoimittaja

Marja Härkänen
Toimitussihteeri

LÄHTEET

- Opetus- ja kulttuuriministeriö. (2016a) Avoin tiede ja tutkimus. <http://avointiede.fi/fi/home> (5.5.2016)
- Opetus- ja kulttuuriministeriö. (2016b) Avoin tiede ja tutkimus. Selvitys toimintakulttuurin avoimuudesta korkeakouluissa 2015. <http://avointiede.fi/toimintakulttuuri#sthash.aL10Q0MM.dpuf> (5.5.2016)
- Opetus- ja kulttuuriministeriö. *Tutkimuksen avoimuudesta yllättäviä löytöjä ja luovaa oivaltamista. Avoin tieteiden ja tutkimuksen tiekartta 2014–2017*. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2014:20. <http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2014/liitteet/okm20.pdf?lang=fi> (5.5.2016)